

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti
Boshlang'ich ta'lim fakulteti
“Boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedrası

Onaxon Jabborova

**BOSHLANG'ICH TA'LIM METODIKASINING YANGI NAZARIY
MASALALARI**
(Monografiya)

Chirchiq – 2022

Jabborova O.M. Boshlang'ich ta'lim metodikasining nazariy masalalari. Monografiya. – Chirchiq.: "Ishonchli hamkor". 2022.

Mazkur monografiya "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" Namunaviy dasturi mavzulari va mazmuniga binoan yozilgan bo'lib, unda boshlang'ich ta'lim metodikasining eng dolzarb nazariy masalalari tahlil etilgan. Monografiyada qo'yilgan masalalar O'zbekiston Respublikasi Milliy malakalar ramkasi va o'qitishning kredit-modulli tizimi talablari asosida nazariy, metodik va amaliy jihatdan tahlil qilingan.

Monografiya boshlang'ich ta'lim bakalavriat yo'nalishi talabalari, magistrantlari, amaliy faoliyatdagi boshlang'ich sinf o'qituvchilari, ilmiy xodimlar va muammoga qiziquvchilarga mo'ljallangan.

Mas'ul muharrir:

Mardonov Shukurullo Qo'ldoshevich, pedagogika fanlari doktori, professor

Taqrizchilar:

Matchonov Sapa, pedagogika fanlari doktori, professor

Djumayev Mamanazar Irgashevich, pedagogika fanlari nomzodi, professor

Monografiya Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti Ilmiy kengashi tomonidan nashrga tavsiya etilgan. Bayonnoma №....

Mundarija

Kirish

1-modul: Boshlang'ich ta'lim metodikasining dolzarb nazariy masalalari

1.1. Boshlang'ich ta'lim metodikasining yangi masalalari

1.2. Boshlang'ich ta'lim metodikasida innovatsiya va integratsiya omili

2-modul: Boshlang'ich ta'lim metodikasining nazariy tajribalari

2.1. Oliy boshlang'ich ta'lim jarayonida chet tillarini o'qitishning innovatsion yondashuvlari

2.2. Boshlang'ich ta'lim metodikasining xorijiy tajribalari: Komenskiy, Ushinskiy va Montessori metodologiyasi

3-modul: Boshlang'ich ta'lim metodikasi nazariyasi amaliyoti

3.1. "Boshlang'ich ta'limda "Tarbiya" fanini o'qitish metodikasi" o'quv fanining asoslari

3.2. Boshlang'ich ta'lim amaliyotida "Yoshlar strategiyasi" dasturining ahamiyati

Xulosa

Adabiyotlar ro'yxati

Kirish

O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunining yangi tahririda hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyoti davrida ilm-fan va ta'lim-tarbiya sohalarini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonida hozirgi zamon milliy boshlang'ich ta'lim tizimining yangi vazifalari belgilangan. Unga ko'ra, boshlang'ich ta'lim jarayonining amaliy samaradorligini kuchaytirish va bunda o'ziga xos yondashuvlarga tayanish muhim vazifalar hisoblanadi. Shu jihatdan boshlang'ich ta'limga oid qo'yilayotgan yangi talablarning ijrosini ta'minlashda boshlang'ich ta'lim metodikasi muhim o'rin tutadi va mazkur metodikaning asoslariga doir yangicha yondashuvlar tizimini shakllantirish dolzarb bo'lib turibdi.

Mazkur qo'yilayotgan muammo bo'yicha, eng avvalo, oliy pedagogik ta'lim jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari nazariy bilim, amaliy ko'nikma va maqbul metodikalarni egallashi taqozo etiladi. Chunki boshlang'ich ta'lim metodikasini yangilab borish va yangilanish asoslari bilan talabalarni qurollantirish muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda eng maqbul metodikalarni takomillashtirish masalasi ham davr talabiga mos ravishda hal etib borilishi amaliy ahamiyatga ega.

Bularning barchasi boshlang'ich ta'lim metodikasining nazariy masalalariga yangicha yondashish zaruriyatini qo'yadi. Ushbu monografiya ana shu masalalarning nazariy va metodik yechimlarini topish maqsadida tayyorlandi. Monografiyani tayyorlashda imkon qadar Boshlang'ich ta'lim metodikasi o'quv dasturlari mazmuni va mavzusidan kelib chiqildi. Shuningdek, unda muallifning individual yondashuvlari o'z ifodasini topgan.

Monografiyada yoritilgan vazifalar yakunlangan, deb hisoblamaymiz. Aksincha, ular qo'yilayotgan muammolar uchun debochadir.

Monografiyaga doir fikr-mulohazalaringiz va tavsiyalaringsizni kutib qolamiz.

1-modul: Boshlang'ich ta'lim metodikasining dolzarb nazariy masalalari

1.1. Boshlang'ich ta'lim metodikasining yangi masalalari

O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida sifatli ta'lim va uning samaradorligi muhim o'rin tutadi. Bunda, ayniqsa, boshlang'ich ta'limning mamlakatimizda tutgan o'rni va ahamiyati ortib bormoqda¹. Boshlang'ich ta'lim tizimi umumiy o'rta ta'limning asosiy bo'g'ini bo'lib, uning yangi vazifalari quyidagilardan iborat:

- aniq, gumanitar va tabiiy fanlarning dastlabki bosqichi bilan o'quvchilarni tanishtirish;

- boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim, savodxonlik va tarbiyalanganlik ko'nikmalarini shakllantirish;

- boshlang'ich sinf o'quvchilarini ta'limning umumiy o'rta, Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan ta'lim bosqichlariga tayyorlash;

- boshlang'ich ta'limga zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsion texnologiyalarni joriy etish.

E'tibor berilsa, O'zbekistonda boshlang'ich ta'lim o'ziga xos tizim va vazifalarga ega. Bunda, ayniqsa, o'quvchilarni keyingi ta'lim bosqichlariga tayyorlash muhim o'rin tutadi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchilariga zamonaviy ta'limning yangi talabi ortib bormoqda.

O'zbekistonning 2022-2026- yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekiston strategiyasi"da mamlakatda "ilm va innovatsiyalarga asoslangan yangi iqtisodiyotni barpo etish" vazifasi qo'yilgan². Bu vazifalar ijrosi doirasida boshlang'ich ta'limni rivojlantirish va unda ta'lim sifatiga erishish masalalari ham muhim o'rin tutadi. Shu ma'noda boshlang'ich ta'lim metodikasini takomillashtirish va uning vositasida boshlang'ich ta'limni sifat jihatidan rivojlantirish dolzarb bo'lib turibdi³.

Bugungi kundagi mamlakatimiz boshlang'ich ta'lim metodikasida quyidagi xususiyatlar kuzatiladi:

- 1) o'quv fanlarini an'anaviy dars metodikasi asosida o'qitishga ustuvor ahamiyat berish;

- 2) darsning an'anaviy tushuntirish, topshiriq berish va baholash tizimiga amal qilish;

- 3) o'qituvchilarning ko'p hollarda darsliklar bilan cheklanib qolishi;

¹ O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. // www.ziyounet.uz

² Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston – inson qadri ustuvor bo'lgan jamiyat va xalqparvar davlatdir. – Toshkent, 2021-yil

³ Mardonov Sh.Q. Pedagogika fanidan o'qitishning elektron-modulli didaktik ta'minotini ishlab chiqish texnologiyasi. – Toshkent, 2021